

Rahan tekemisen

ja

Säilyttämisen taito.

Syödyllisiä viittauksia ja huomioon
otettavia neuvoja

kirjoittanut

P. C. Barnum.

Mukaellut Leopold Katschner.

Suomennos.

Tampereella,

Emil Hagelberg'in ja Aunpp. kirjapainossa, 1884.

213.11.12

Rahan tekemisen

ja

Säilyttämisen taito.

Syödyllisiä viittauksia ja huomioon
otettavia neuvoja

kirjoittanut

P. C. Barnum.

Mukaallut Leopold Katschner.

Suomennos.

Tampereella,

Emil Hagelberg'in ja Kumpp. kirjapainossa, 1884.

Erään tekemisen

ni

suomenkielisen taito.

suomenkielisen taiton ja suomen
kielen opettajan käsikirja.

suomenkielinen

§ 5. luku.

suomenkielisen taiton opettajan käsikirja.

suomenkielinen

suomenkielinen

suomenkielisen taiton opettajan käsikirja.

Johdanto.

Älä pelästy, rehellinen lukija, tänään pienen kirjusen nimen uähtyäsi, äläkä riemuitsekaan toivoen woivasi tulla wäärän rahantekijäksi! Sen tarkoituksena ei, näet, ole opettaminen, miten ositt menetettävä jotta waltion rahojen ja arwopaperien mufaamisella ansaitsi fäädetyn ankaran wankeusrangaistuksen. Toki tässä osoitetaan, miten rahoja tehdään, mutta se on lästettävä, miten päästään rahoin, se on: tullaan rikkaaksi, tai pikemmin: määrättyjen suhteiden waltitesa voidaan tulla rikkaaksi.

Rähdessäni joku aika sitten erään Pontoon kirjakaupan ohitte kiintyi huomiooni suurilla kirjaimilla ilmoitettu kirjan nimi: „The Art of Moneygetting, or Hints and Helps to Make a Fortune“ (Rahan tekemisen taito, tai wiittauksia ja neuvoja onnen saawuttamiseen). Sen hinta oli kuus penceä. Kenwä ei halusta niin helpolla hinnalla opettelisi warallisuuden kokoamistaitoa? Tuonnollisesti ostin tuon pienen kirjusen ja iloisesti hämmästyin nähdesäni sen tekijän olewan B. E. Barnumin, tuon kuuluisan marionettiteatterin omistajan, jättiläisten ja kääpiöden näyttäjän, eläintarhan johtajan; lausajattarien kuljettajan, harwiinainuukfien ja kummallisuukfien koojan, jonka wiiftoista wuotta sitten julkaifema sangen hauska, hllä huwittawa kuin opettawainenkin itsetekemänsä elämäkertomus herätti paljon huomiota. Tuo summaton menekki, joka tällä kirjalla oli laifissa siwistysmaissa, teli minut suuresti uteliaaksi saada tutustua tämän kuuluisan miehen unteen toifseen, ja täytyy tunnustaani, ettei lufeminen pettänyt toiwitani.

Kun Barnum itse, kerran köyhä poika, nyt on saawuttanut suuren rikkauden — wähän aikaa sitten mainitsiwat sanomalehdet hänen tehneen testamenttinsa ja finä ilmoittaneen omaisuusensa kymmeneksi miljoonaksi dollariksi — niin täytyy olla huwittawa oppia tuntemaan ne periaatteet, jotka owat häntä johdattaneet

hänen asioitsija-elämässään, ja joita hän kehoittaa koko maailman seuraamaan; ja ne ovat mainioita, ne eivät sisällä huimaavaisuutta, epäilyksen alaisia kiihoituksia, vaan ainoastaan totista, tähtännöllisiä, ankaroita alkupeusteita, joiden, kuten lukija saattaa huomata, tähtyy tyhdyttää jolaisista siweellistä arvostelijaa.

Saamiani kehoituksia mukaelmaan Barnumin „Wiittaukset ja neuvot“, noudatan sitä mielummin, kun todella toivon siten olevani hyödyksi monelle henkilölle. Muuan kuuluisa ameriikkalainen sanoi tämän pienen kirjusen alkuteoksesta — alkujaan esitelmä — „jen olevan lukuille alkajille elämän taistelussa sadan dollariin seteliä arvokkaamman“. Tekemäni mukaelma on kokonaan kirjallista toimituslaatua, minun tähtyi jättää pois liian lauseita paikkoja ja toistamiseen lausumia, muuttaa monta kokonaa ameriikkalaista jowittelua ja vertausta, sekä koota mitä oli eri paikkoihin hajoitettu.

Ellen erehdy, on Barnum nyt 75 vuoden vanha *). Hän on waeltanut kautta huwittawan, waiherikkaan elämänradan. Hän on sitä paitsi syvä ajattelija, etewä puhuja ja nerokas kirjailija. Hän oli lauman pormestarina, walittiin neljä kertaa waltionsa kunnallisneuvoston jäseneksi, hän omisti ja toimitti erästä sanomalehteä, on nykyään Bridgeporterin wesijohto yhtiön esimiehenä, Bridgeporterin sairashuoneen esimies y. m. Kaikki vuotta sitten herätti hän huomiota ostamalla Poutoon eläintieteelliseltä seuralta sen suurimman „Zumboksi“ nimitetyn norsun; ja äskettäin on hänen onnistunut, kuten sanomalehdistä olemme lukeut, tnoda walloisen norsun Poutoosen.

Tammikuusja 1884.

Leopold Katschur.

*) Hän kuoli tänä kesänä.

Suom. muistutus.

Wäärä säästäväisyys.

Rahojen kokoamisen taito ei oikeastaan ole niinkään vaikea, kuin kerran koottujen rahojen säilyttäminen. Franklinin mukaan on tie rikkauteen sängen yksinkertainen: tarvitsee waan kuluttaa vähemmän kuin saadaan, niin ei woi mennä harhaan. Charles Dickens antaa erään hupaisimman henkilönjä, Mr Micawberin, lausua seuraawat sanat: Se, jolla on kahdentymmenen punnan tulo ja kuluttaa kaksikymmentä puntaa kuus penceä, on onnettomin ihminen. Mutta se, joka ottaa kaksikymmentä puntaa ja antaa ulos ainoastaan yhdeksäntoista puntaa kuus penceä, on onnellisin kaikista kuolewista.

Moni lukija lausuu tähän: „Tuon kyllä tunnen, se on säästäväisyyttä ja tiedänhän säästäväisyyden wiewän rikkauteen. Tiedän, ettei samalla kertaa saada menettää ja säästää rahoja.“ Niivan oikein, mutta kuitenkin on menetyksen syyksi luettava säästäväisyysasian wäärä käsitys. Toisin sanoen: Monet ihmiset luulewat tietävänsä, mitä säästäväisyys on, samalla kun he eiwät toden teolla ensinkään käsitä tätä tärkeätä asiaa. Tämä oikean säästäväisyyden ymmärtämispuute on walitettawasti sängen yleinen.

Kuulen jonkun walittawan: „Minulla on aiwan samat tulot kuin naapurillani B:lläkin, ja kui-

tentkin säästää hän vuodessa jotain samalla kun minä joudun takapajulle. Mistä se tulee, ymmärränhän aiwan hyvin, mitä säästäväisyys on." Mutta hän erehtyy. Kentiesi kuuluu hän niiden luokkaan, jotka luulevat menettelevänsä taloudellisesti, ottamalla kokuun juuston kuoria, pieniä kynttilän pätkiä, tinkamalla jonkun pennin laskeutensa tai harjoittamalla muita pitku juonia. Ei, sellainen ei ole säästäväisyttä. Tai kentiesi walittaja kuuluu yksipuolisten, harvojen säästäväisien joukkoon, jotka kokewat saada jotain arwokasta joko lahjaksi, taikka pilkkahinnalla ja siten ryöstävät asian omaisilta heidän työnsä tai pääomansa hedelmät, tai kuuluu hän kentiesi niihin, jotka pitävät itsensä erittäin säästävinä jos silloin, tällöin, missä olisivat woineet säästää kaksikymmentä penniä, säästävät waan wiisi, jotka luulewat saattawansa tuhлата toisessa tilaisuudessa.

Miten nurinpäinen eikä tällainen yksipuolinen säästäväisyys ole! Ennen petroleumin keksimistä woitiin, yötä oltaessa ameriikalaisessa maaseudun ravintolassa ehkä saada hyvä illallinen, mutta jos halusi sen jälkeen lukea, huomasi sen aiwan mahdottomaksi, kun yhä waan ainoastaan yksi kynttilä sytytettiin. Jos ravintolan pitäjä huomasi wieraiden puolan, sanoi hän useammiten: „Täällä on iltasin waikoa lukea; muuan sananlasku sanoo: täytyy olla laiwan omistaja woidaksensa polttaa kahta kynttilää yhtäikää; me sytytämme sen wuoksi ainoastaan erinomaisissa tapauksissa kaksi kynttilää." Tai toisin sanoen noin pari kertaa vuodessa. Siten säästi tuo itara ravintolan pitäjä jonkun wäkirahan vuodessa, mutta sa-

maalla unhoitti hän, että lukemisen hyöty olisi ollut paljon tärkeämpi säästettyjen kynttilöiden arvoa. Jos sitä vastoin lufi tuon ainoan kynttilän ääressä, niin pilasi silmänsä ja „säästörahat“ menivät lääkäreille ja filmälasiin. Ja hulluinta on että tuo hyvä isäntä luuli olewansa oikeutettu „säästäväisyytensä“ walaistuksen suhteen nojalla, menettämään kolme kertaa enemmän tarpeettomiin foristekaluihin.

Tämä wäärä „talous“ ilmautuu usein asioitsijamiehissäkin ja ulottuu aina paperinpalaisiin. „Hyvät“ sen laatuiset asioitsijamiehet ottawat korjuun jokaisen käärepaperin, jokaisen pienen palasen kirjoittamatonta paperia, jokaisen puolen tai wahingoittuneen kirjepaperiarkin, eivätkä he mistään hinnasta maailmassa repisi rikki tai heittäisi hukkaan pienintäkään paperin palasta. No, onhan tuo sangen kaunista; ja siten woipi wuodessa säästää joitakuuta muruja, mutta sellainen säästäwäisyys ei oikein sowella ajan hukkaamiseen, kalliiden pitojen ja yllellisen elämän pitämiseen jossa he eiwät ole säästäviä. Englantilainen nimitää tätä „punta wiisaudeksi“ ja „pennihullundeksi.“ Tunnettu Bontoon pilalehti „Punch“ lausuu: „Nämät ihmiset owat werrattawat mieheen, joka perheellensä osti päivällisateriaksi sillin ja wuokrafi neliwäljakon kuljettaaksensa sillin kotiin.“

Wäärällä säästäwäisyydellä ei yksikään vielä ole päässyt warallisuuteen.

Oikea säästäväisyys.

Taloudellista todella on, kunhan se vaan onnistuu, ettei kokonaan tuhlaata puolittain kohtuullista tuloa. Hädän tullen käytettäköön, sen tarvoitusperän saamuttamiseksi, vanhoja vaatteita vähän kauvemmin, siirrettäköön tuolemmaksi, miten mahdollista on, nussien hansikoiden, kaulahuivien y. m. ostaminen; laittautetakoön vanha takki j. n. e. Silloin, ellei aawistamantonta tapahdu, saapuu wiipynyt varallisuus.

Markka täällä, 25 penniä tuolla kaswawat, kunhan ne korolla pannaan. Vanha, aina oikea ja suuri totuus on, että sata penniä tekee markan.

Todellista säästäväisyyttä ei kentiesi harjoituksesta saamuteta. Mutta kun kerran on antaunut tähän hyödylliseen hyweeseen, huomaa pian, että järjellinen säästäväisyys tuottaa enemmän tynhytystä, kuin järjettömät menot. Seuraaman parannuskeinon käyttäminen järjetöntä tuhlausta ja wäärää säästäväisyyttä vastaan, on neuwottawa. Jos huomaa, ettei, hywistä tuloista huolimatta, saada mitään säästöön, kirjoitettakoon kaikki menot pieneen wihkoon ja jaetakoön eri menomäärät wiikon lopulla tai päiwittäin kahden päällekirjoituksen mukaan: „Wälttämättömiä ja mukawuuteen kuuluvia menoja“ sekä „Ylellisyyttä;“ tavallisesti tulee jälkimäinen sarake werrattomasti suuremmaksi kuin edellinen ja usein huomaa että on liika paljon säästänyt „wälttämättömiä“ ja liika paljon tuhlanut „ylellisiin.“ Meijseen saattaa elää huopaisasti paljon vähemmällä rahalla, kuin useimmat, hywässä tilassa olemat, luulewatkaan.

Franklinin tapana oli sanoa: „Eivät omat silmämme, vaan toisten silmät, meitä häwerikköön tuomitse: jos kaikki ihmiset, paitsi minä, olisivat sokeita, en etsisi hienoja vaatteita enkä launiita huonekaluja.“ Raapurien armostelun pelko saattaa monen kunnioitettavan perheen häwiöön. Helppoa on wetoutua siihen, että kaikki ihmiset ovat „vapaita ja yhden arvoisia;“ ja se on muutamille tietopuolisille miehille tosiaankin kunnia-as totuus, mutta mitä rikkauteen tulee, osoittaa kokemus, ettemme kaikki ole yhden arvoisia emmekä vapaitakaan. Toisinaan ajattelee joku: „Tuolla miehellä on viidensyymmenen tuhannen markan tulo, samalla kun minä saan ainoastaan tuhannen. Minä tunsin hänen, kun hän oli yhtä köyhä, kuin minäkin; nyt hän on rikas ja pitää itsensä minua parempana. Tahdon näyttää hänelle olevani yhtä hyvä kuin hänkin, ostan hevoset ja ajoneuvot, — ei, niitä en voi, mutta vuokraan ajoneuvot ja ajelen jo tänään samaa tietä kuin hänkin; siten näytän hänelle olevani yhtä hyvä kuin hänkin.“ Tämä on sangen järjetöntä; toisin tavoin täytyy „todistaa“ olevansa „yhtä hyvä“ kuin joku toinenkin, eikä varmaankaan sellaisella tavalla kenellekään todisteta, että ollaan yhtä rikkaita — kofonaan lukuun ottamatta, että tässä ylhäisyysleikissä aikaa ja rahaa menetetään ja joudutaan häwiöön voimatta pettää ketään. Tapahtuu myöskin toisinaan, että rouwa Nikkinen sanoo miehellensä: „Raapurillamme, rouwa Nikkijellä on rikas mies, joka on lahjoittanut hänelle tuhannen markkaa matkawan huiwin; täytyyhän minunkin saada ainakin mukailtu huiwi, jotta saatan istua kirkossa rouwa Nikkijän rinnalla ja „to-

distaa" hänelle, olevani hänen vertaisensa." Sellainen kadehtiva turhanmielisyys johtaa häviöön. Suurin osa ihmisiä ei saa, elleivät tahdo pysyä köyhinä tai wajota vieläkin suurempaan köyhyyteen, pyrkiä saavuttamaan rikkaan vähemmistön jäätämää, aivan wäärää tämän maailman onnellisuuden ohjesääntöä. Ulkonaisen loiston sijaan, pyrittäköön pikemmin tekemään yksilölliset suhteet omaksi ohjesäännökksi, jomittamaan menot tulojen mukaan ja panemaan talteen hättä apurahoja. Ei tarvitse olla profeetta tietääksensä; ettei kukaan, joka antaa koko tulonsa mennä, ajattelematta huonompien aikojen mahdollisuutta, milloinkaan saavuta rahallista itsenäisyyttä.

Se joka on tottunut ajattelematta tyydyttämään joka silmänräpäyksen oikun, huomaa tarpeettomista menoista luopumisen alussa waikatti. Sellaiset ihmiset pitävät suurena itsekieltämisenä pienempään huoneukseen tyytymisen, halvemmat huonekalut ja waatteet, vähemmän luvun wieraita ja palvelioita, tanssijaisia, iltahurmeja, teatterisja käyntejä, huvimatkoja, sekä halvempia sikaareja ja wiinejä. Mutta jos he päättävät tehdä kokeen saattaa vähemmät tulot hedelmää kantawiksi, niin hämmästyvät pian tyytyväisyydestä, jonka säästäwäisyys heille tuottaa. Wiime wuotinen hattu ja wanha takki pitävät vielä tämän kesän. Lähdewesi maistuu silloin paremmalta kuin samppanja ennen. Kylmä kylpy ja käwely wapaassa ilmassa osoittawat olevansa tarkoitusken mukaisempia kuin ajaminen kauneimmissa waunuisissa; keskustelu tai esitelmä perheen piirissä huomittawampi kuin wiiskym-

mentä tai sata markkaa nielewät iltahurvit satojen outojen ja wieraiden joukossa.

Tuhannet pysyvät köyhinä ja kymmenet tuhannet kadottawat saavuttamansa warallisuuden kun elävät liian ylellisesti. Monet perheet tuhlaawat wiiskymmentä, satatuhatta markkaa samalla kun toiset kymmeneksellä edellisestä summasta hankkivat itsellensä paljon enempi todellista nautintoa. Äkillinen onni on usein vaikeampi koetus kuin vastoin käyminen. „Kuten saatu, niin menetettykin.“ Monet ihmiset eivät wartu ainoastaan toiveissaan, waan rahojensakin mukana; tuskien owat saavuttaneet warallisuuden ennen kuin heidän tarpeensa karttuwat — kunnes joutuwat häwiöön.

Terweys.

Dikean onnen perusehtona täällä elämässä on hyvän terweyden omaaminen. Harwoin waan onnistuu kiwulloisen henkilön, joka ei itsestään ole rikas, tulla rikkaaksi. Kiwulloisuus jäytää kunnian himoa, toimintahenkeä, tahdon voimaa. Useat ihmiset owat ilman omaa syytänsä sairaat, toisten täytyy omaksi syyksensä lukea terweyden puutteen. Terweysopin määräyksien tarkin noudattaminen niin pitkälle kuin mahdollista on, on tärkeä pykälä rahan tekemisen taidossa. Jota enemmän pysynne luonnon määräyksissä, sitä terweimpiä olemme. Ja kuitenkin, kuinka usein eikö jätetä luonnon lait huomioon ottamatta, niin wieläpä rikottaankin ne omasta taipumuksestaan huolimatta. Sel-

laiset rikokset kostavat aina itsensä eikä katumus suojele rangaistuksesta.

Hyljättävimpiä ja terveydelle vahingollisimpia muotihulluuksia on esim. polttaminen. Vuonnostaan ei ainoakaan elävä olento rakasta tupakkaa; mutta kun polttaminen on yleistä, pakottaa koko maailma itsensä luonnottomaan haluun ja monet voittavat synnyynnäisen tupakan inhon siihen määrään, että vihdoin rakastavatkin sitä ja tulevat sen orjiksi; tämä menee niin pitkälle, etteivät voi olla ilman sitä, vaikkapa se kuinka paljon tahansa vahingoittaa heidän terveytensä. Ja juominen! Varallisuuden kokoaminen vaatii selvää päätä, jonka silmien edessä jaina täytyy pyyhä, että kaks kertaa kaks on neljä. Suunnitelmia tehtäessä täytyy menetellä miettiväisesti ja varoen, kaikki pienet yksityisreitit täytyy tarkoin tutkia ja harvita. Mutta terävintkin äly on hyödytön, jos se väkewien juomien järjettömästä nauttimisesta tulee sekaisiksi. Kuinka monta hyvää ansaitsemisen tilaisuutta eiö takaisin palaamatta katoa, kun asioitsija ystävät toimistansa keskustellessaan, tyhjentävät muutamia elvyttäviä maljoja! Kuinka monta tärkeätä päätöstä on lyfätty huomiseksi — ja sitten, unohtuksesta, ainaksiksi — kun kohtaamat ystävät paljon nautituista juomuttamista juomista ovat waipuneet hitaasen ja wetelämietteisen mielentilaan, pahin sekä asioitsija että muiden toimien vihollinen.

Oikea kutsumus oikealle paikalle.

Suurimmasta tärkeydestä elämään astuvalle nuorukaiselle on hänen kykynsä ja taipumuksensa suunnitteleminen lupaavimpaan toimeen tai elinkeinohaaraan. Monia nuoria miehiä kohtelevat tässä tapauksessa isät ja holhoojat sängen järjettömästi. Monet vanhemmat vastustavat poikiensa luonteessa esiytyvää taipumusta johonkin elinkeinoon ja tahtovat pakoittaa heitä antaamaan johonkin toiseen toiminta-alaan. Vieläkin suurempi luku vanhempia määrää tämän toiminnon aikana, jolloin lapsilla ei vielä ole tilaisuutta lausua omia toiveitansa: „Sinusta, Wilho, tulee pappi; sinusta, Juho, lakimies; sinusta, Tuomo lääkäri ja sinusta, Kalle, maanviljelijä.“ Mutta ajattelehan, jos Juho sopijikin papiksi ja Tuomo maanviljelijäksi? Toinen isä lausuu: „Minä olen ollut kaupungissa ja huomannut kellosepän toimen olewan siewän ja tuottawan; siksi-pä Matistani täytyi tulla kelloseppä.“ Mutta ellei pojalla ole halua kellosepän työhön? Mivut ovat yhtä erilaisia kuin kasvotkin. Moni on syntynyt konetaituriksi samalla kuin toisilla on wähän tai ei ensinkään taipumusta koneoppiin. Olti sängen hyödyllistä luoda huomionsa lapsiin heidän leikkiesjään, silloin saa usein hyödyllisiä huomautuksia heidän elinkeinonsa walitsemisen suhteen. Löytyy monta poikaa, joista pienellä tarffuudella helposti huomaa, mihin ammattiin he sopivat.

Jos joku tekee pojastansa esim. kellosepän, pojalla olematta halua siihen, niin tämä warmaanfin pitemmän oppiajan perästä tykenee hajottamaan ja taasen

panemaan kokoon kellon, mutta hän ei pääse pitemmälle. Hän sitä vastoin tarttuu joka tilaisuuteen jättääksensä työhuoneen ja mennäksensä toiseen toimeen. Jälkimäisessä tapauksessa on hänelle ollut wahingoksi se, että on kadottanut aikaansa. Joka ei toimiskele luonnon hänelle aikomalla alalla ei pääse pitkälle. Onneksi on useimpien ihmisten suotuna seuraamaan oikeata kutsumustaan; mutta usein kyllä kohtaamure esimerkiksi sepän, joka olisi paremmin sopinut kielen-tutkijaksi, tai lakimiehen, joka olisi tehnyt wiisaimmin rupeamalla käsityöläiseksi.

Kun on löydetty oikea toiminta-ala, niin otetaan erittäin huolellista paikan ja sijan walittamisessa omatakeisen kauppatoimen tai käsityön harjoittamisen suhteen. Jos joku tietää sopivansa ravintolan isännäksi ja etewästi osaa hoitaa ensi luokan ravintolaa; niin täytyy hänen wälttämättömästi joutua häwidölle, jos hän aukaisee sellaisen pikku kaupungissa tai kauppalassa, jossa ei ole rautatietä tai muita liikeneuroja matkustajille. Ei myöskään ole paikallansa ryhtyä kauppalikkeeseen, tai johonkin muuhun, olkoonpa se sitten käsityötä tai mitä muuta tahansa, seudulla, jossa tarpeellinen tai, mikä on wieläkin pahempi, yleensä määräinen luku sellaisia laitoksia löytyy. Kaikkein helpommalla tavalla woipi tehdä itsellensä rahaa, asettumalla wielä wähän ajutulle paikalle.

Welan tekeminen.

Mitään muuta ei toimelioiden henkilöiden tule enemminkin waroa, kuin wellojen tekemistä, sillä welat saad-

tawat jotaijen joka niitä tekee, surkuteltavaan tilaan. Harwoin woipi welkojen telijä wapautua joutumasta welkojensa orjakki. Valitettavasti tekewät pojatkin joskus welkoja. Nuori poika kohtaa towerin ja sanoo tälle: „Kats, tämän sain minä welaksi,“ itäänkuin olisi saanut sen lahjakki. Usein tuleein welaksi saadusta laimin lyödyn maksun tähden todellakin lahja; jos se taas en maksetaan ottaa tuo hyvä herra welaksi toisella ja kolmannella kerralla, mitä hän kenties ei woikaan maksaa; ja sitten kääntyy hän toiselle suunnalle — lyhyesti, hän tottuu welkojen tekemiseen; lopulla pitää hän sitä aiwan luonnollisena, katsoo sen olewan aiwan paikallansa ja jääpi koko elinajaksensa tehnoiksi rautakki.

Se, joka yhä ja totutusta tawasta tekee welkoja, rabottaa tunnioituksen itseänsä kohtaan, lufuun ottamatta sitä, että häntä alituisesti waiwaawat kappaleet, jotka hän jo on nauttinut jotai kuluttanut. Minä kun hän on maksanut jotain, ei hänellä ole mitään näytettävää rahoistansa. Käypipä waikeakkiin monelle, jotka woivatkin, maksaa sellaisia welkoja. Minä toista on, jos kauppias ottaa kauppatawaroitansa welaksi maksaaksensa ne tapahuneen myynnin järkeen. Muuan manha kweekari sanoi pojallensa, joka oli maanwiljelijä: „Mies, älä milloinkaan ota mitään welaksi; mutta jos jotain otatkin, niin ota lannoitusaineita, sillä ne auttavat sinua maksamaan welaksi otetun.“ Kuuluisa Newyork = Plymouttilainen saarnaaja Beecher — „Setä Tuomon tuwan“ kirjailijattaren weli — neuwoi nuorta kansaa ostamaan welaksi palasen peltomaata ja maksamaan sen wähitellen.

„Jos hän vaan tässä ainoassa seitässä tekee velkaa ja sitten menee naimisiin, niin woipi hänestä tulla jotain“. Olkoon menneeksi pienien velkojen tekeminen sellaisiin tarkoituksiin, mutta velkojen tekeminen syömisestään, juomisestaän, ruumiinsa werhoista, on sangen moitittava. Erittäin hulluutta on monissa rihkamapuodeissa helposti saatavan luoton tähden antaa wiefoitella itseänsä kokonaan tarpeettomiin ja hyödyttömiin menoihin.

Maurettawa on sanominen: „Minä olen saanut kahden kuukauden maksu-ajan, ellei minulla silloin ole rahoja, niin ei juinkaan karhuni sitä pane pahaksensa.“ Ei yhdelläkään ole niin hyvää muistoa kuin velkojalla. Kahden kuukauden kuluttua täytyy maksaa; ellei voida niin turvaudutaan walheesen, joka werhoaisi rikotun maksulupausten, tai lainataan ensimmäisen welan maksamiseksi toisaalta. Sattuu myöskin, että velkoja myöntyy maksu-ajan pidennykseen, mutta waatii welkafirjan ja usein korkeamman koronkin, joka nyt alkaa työnsä laimin lyönyttä maksajaa vastaan. Welkoja, joka illalla laskeutuu wuoteelle, herää aamuilla rikkaampana, sillä hänen rahansa owat enenneet, samalla kun welallinen samasta syystä makaamisensa ajalla tulee köyhemmäksi.

Raha on yhdessä kohdassa tulen kaltainen: se on mainio palvelija, mutta ankara isäntä. Sitä, jonka luoksi se kokuuu lainatavarana, pitää se wanfina tehnoimassa orjuudessa. Se, joka antaa rahan työskennellä puolestansa, saa siitä kiitollisimman ja uskollisimman palvelijan; ei yksikään muu tee työtä niin wäsymättä yötä ja päivää, säästä huolimatta.

Piintyneillä puritaaneilla Connecticutin kaupungsissa oli niin ankaroita lakia sunnuntaista, että kerrotaan heidän rankaisseen sitä, joka Herran päivänä suuteli waimoansa. Kuitenkin sallisivat he tänä pyhäänä päivänä erään palvelijan työskennellä heidän puolestaan: rahan ja wieläpä siihen koskematta. He käwivät kirkossa ja lukivat raamattua kotonansa; mutta heidän lainoina olemat dollarinsa imiwät korkea sunnuntainakin.

Ulkoon milloinkaan sallittako rahan työskennellä meitä itjämme vastaan, siinä tapauksessa ei milloinkaan päästä warallisuuteen.

Pontewuus, kestäwyhyys ja woima.

Kestäwyhyttä tarvitsee se, jota on oikealla elämän radalla. Synnyynnäinen hitaisuus ja monissa ihmisissä omituinen itseensä luottamisen, sekä kestäwyhyyskywyn puute eiwät tässä kelpaa. Täytyy poistaa luotansa kaikki liian aikaiset ja perusteettomat sumeat katsantokannat sekä niiden että epäröisyhyden sijaan anastaa olemisen taistelussa wälttämättömän pontewuuden. Jota likempänä päämäärää ollaan, sitä hullumpaa on itseensä luottamuksen kadottaminen ja pyrityn palkinnon kadottaminen takaisin saamatta.

Usein täytyy ymmärtää käyttää tilaisuutta, kuten sananlasku sanoo: „tarttua onnen siipifulkaan;“ jos kuhnaillaan, saattaa helposti tapahtua, että rohkeampi wiepi rotan. Jo wiisas Salomo sanoi: „Laiska käsi tekee köyhäksi, mutta ahkera käsi rikastuttaa.“

Kestämyys ja itseensä luottaminen ovat usein samaa tarkoittavia sanoja. Se, joka alituisesti on peloisansa, alituisesti ähtyy ahdistuksesta, alituisesti kysyy toisilta neuvoa, alituisesti antaa waikuttaa itseensä, alituisesti odottaa paistettujen warpusten lentävän hänen suuhunsa, ei milloinkaan luule woivansa seisoa omilla jaloillaan, se ei woi odottaa mitään menestystä aikeissaan. Moni tekee itsemurhan, kun hänen raha-asiansa ovat huonossa tilassa, samalla kuin toiset joiden asema on paljon huonompi, eivät epäile, waan woittawat kestämyydellä ja pontewuudella waikutet. Tähän saamme esimerkkiä kaitista elämän suhteista. Otaksukaamme, että kahdella kenraalilla on yhtä miesluvuinen joukko; mutta toinen kenraali on pontewa, kestävä, toinen ei. Sattuwassa tärkeässä tilaisuudessa woittaa edellinen woiton, ei jälkimäinen. Jos taistelussa kuuluu huuto: „Wihollinen tulee kannuonoilla warustettuna!“ niin miettivä ja hidas kenraali luultawasti sanoo: „Kannuunia? Antaa siis koko joukon pysähtyä.“ Hänen täytyy ensin miettiä ja sillä aikaa kulkee wihollinen häiritsemättä ohi, tai yrittää kenties hänen päällensä. Tahdon woimainen, itseensä luottawa kenraali sitä wastoin wiipymättä yrittäji wihollisen päälle ja urhoollisuudellaan kiihdyttäji häntä seuraawat sotilaat urhoollisuuden koetuksiin.

Mitä tekeekin, tehtäköön kaitella woimalla. Työ toimitettakoon pikaisesti, totisesti ja lämmöllä. Älköön jätettävä mitään, jonka kykenee toimittamaan, toimeen panematta, älköönkä lytättävä myöhempään aikaan, sillä kenties, mitä sattuu wäliin. Mitä on tekemisen arwoista, tehtäköön kokonaan ja täydellisesti. Puoli-

naisuudet eivät kelpaa. Onni auttaa rohkeita, mutta ei milloinkaan sitä, joka ei jätä osaansa työhön, vaan luottaa „onneensa“ ja odottaa „jotain sattuvaksi“. Sellaisille ihmisille „sattuu“ tavallisesti waimais-huone tai wankila, sillä laiskuus on kaikkien paheiden ja paljon köyhyyden alku. „Mutta ensin itseäsi kyllä Jumala sinua sitten auttaa“ joko onneen tai miiksi sitä sanottaneekin. Eräänä iltana kuuli Muhammed palvelijansa lausuvan: „Minä lasken kameelini irti ja jätän sen Jumalan suojeluksen alaiseksi“. Profeetta lausui: „Älä; sido se pikemmin kiini ja jätä se sitten kohtalon hoidettavaksi“.

Woipi kyllä olla pontewa wälttämätöntä warowaisuutta laimin lyömättä. Rothschildin pankkiiri-perheen periaatteisiin kuuluu näennäinen vastakohta: „Ole warowa ja rohkea“, joka kuitenkin sisältää runsaan määrän wiisautta. Tämä ajatelma tarkoittaa, että suunnitelmia tehtäessä täytyy olla warowa, mutta niitä käyntäntöön pantaessa rohkea. Yhtä wähän woipi se, joka on ainoastaan warowa, odottaa onnellista seurausta, kuin sekään, joka on ainoastaan rohkea. Molempien ominaisuuksien täytyy käydä käsi kädessä. Rohkeus woipi auttaa meitä, esimerkiksi börsissä muutamana päivänä woittamaan satatuhatta, mutta silloin on ainoastaan sattuma ohjaamassa; me olisimme yhtä helposti woinut kadottaa, ja kenties huomenna kadotamme, mitä tänään woitimme, elleimme rohkeuteen yhdistä warowaisuutta.

Itse on hyvä renki.

Tätä mainiota lauseparia täytyy suuressä määrässä noudattaa jokaisen, joka pyrkii jotain tarkoitusta-perää kohti. Isännän silmä on usein hänen toiminnollensa enemmän, kuin tusina palkattuja apulaisia. Monta kertaa paraimmatkin palvelijat jättävät huomioon ottamatta sängin tärkeitä asioita, jotka eivät milloinkaan olisi jääneet isännältä huomaamatta. Joka ei ymmärrä omaa ammattiansa ja jonka henkensä täytyy kokonaan luottaa toisiin, älköön ihmetelkö, jos hänen toivensa pysyvät toteutumatta. Onnellisen päätöksen välttämätön ehto on toimissaan kunnollisena oleminen; jota suurempi tyky tässä tapauksessa on, sitä onnellisempia seurauksia syntyy. Miettiväisyyttä ja ahkeruutta tarvitaan waadittavan taitavuuden saavuttamiseen; kauvan tehdään monia erehdyksiä, mutta juuri näistä saadaankin, kunhan waan otetaan waari, paras oppi. Kun muuan ystäväistäni kerran keksi, että häntä eräässä ostoksessa oli petetty, janoi hän: „Olloon, joka päivä oppii; mutta enpä tosiaankaan anna itseäni toista kertaa pettää tuolla tavoin“.

Kun useissa toimissa ei itse voi pitää huolta kaikista erityisasioista, täytyy niihin asettaa muita. Mutta niitä valittaessa otakoon aina warovaisia. Paraimmat palvelijat eivät ole liian hyviä. Jos on kunnollinen, niin koetettakoon pysyttää häntä mitä kauvemmin. Se on paljon parempi, kuin alituinen vaihtelevuus, sillä hänen oppinsa lisääntyy yhä enemmän ja se on hyödyksi isännälle. Tänä vuonna on mies käytettävä, kuten edelliselläkin ja ensi vuonna on hän

wielä enemmän. Jos hän waatii — tarkoittaen olewansa wälttämätön — suunnatonta palkankorotusta, niin eroitettakoon hän, ensinnäkin, jotta tultaisiin waikutetuksi, että voidaan tulla hänettä toimeen ja sitte koska hän, luullen olewansa palkitsematon ja werraton, ei ansaitse mitään luottamusta. Jos sitä wastoin siten palveluksessa olewa palvelija käyttäny siivosti ja osoittaa olewansa uskollinen palvelija, korotettakoon ajoittaisin hänen palkkaansa aina tilaisuuden mukaan, osittain palkitaksensa häntä osittain kiinnittäääksi hänet itseensä. Sellainen wapaamielinen menettely kantaa tawallisesti korkoa ja se on parhaiten käytettynä, jos kysymyksen alaisella henkilöllä on, paitji intoansa, hywä pää. Sellaisilla ihmisillä, joiden tulee palkita isännän silmää, on pää suuresta arwosta ja jota nerokkaampi hän on, sitä paremmin tulee hän maksetuksi ja sitä kaudemmin hän pidetään, jos waan muunkin suhteet owat suotuisia.

Wieraat rahat.

Löytyy nuoria henkilöitä, jotka oppiwuotensa lopetettuaan, sen sijaan että pitemmällä palvelusajalla täydentäisiwät taitoansa, rupeawat laiskottelemaan ja odottawat kunnes saawat panna jalat oman pöydän alle. „Minä en tahdo olla orjana,“ huudahtawat he, „mikji olisin ammattini oppinut, ellen tullakseni itsemieheksi“. Jos nyt kysytään sellaiselta nuorukaiselta, mistä hän aikoo saada waroja, wastaa hän kentiesi: Minulla on wanha, rikas täti, joka kai kuolee pian;

mutta ellei niin tapahtuisikaan, toivon löytäväni jonkun ihmisystävällisen, varakkaan miehen, joka lainaa minulle muutamia tuhansia marffkoja, auttaaksensa minut jaloilleni.

Mutta miten hullumaista eikö ole odottaa itsensä mitään onnellista seurausta lainatuista rahoista! Jos on vasta-alkavainen, jota ei kokemus vielä ole opettanut tuntemaan rahan arvoa, niin hyödyttää lainattu vähän. Annettakoon kokemattomalle nuorukaiselle alkuun päästäksensä, niin on kaiken toden näköisyyden mukaan seurauksena, että hän vuoden kuluessa on tuhannut koko summan. „Kuten tullut, niin mennyt.“ Muuan sängen varakas mies selitti, että ensimmäisen tuhannen markan hankkiminen oli ollut hänelle paljon vaikeampaa kuin sen jälkeisten miljoonainensa kokoaminen. Ainoastansa se, mikä vaatii pönistuksia, on pysyvän arvoista. Alottelija oppii tuntemaan rahojen arvon siten, että hän oppii ansaitsemaan niitä; kun hän kerran on tullut niin pitkälle, on kyllin aikaa tarttua hänen käsiwarteensa. Käytetään siis itsensä kieltämisestä ja säästäväisyyttä, kärsivällisyyttä ja malttia — sitten voidaan käyttää wieraita rahoja.

Yhdeksän kymmenennessä nykyisestä ja edellisestä sukupolvesta Amerikassa alkoi elämänsä radan köyhinä poikina; mutta he olivat warustetut pontewuudella, ahkeruudella, säästäväisyyshalulla ja kestävyydellä, käwivät polkuansa hitaasti ja warowasti eteenpäin, sekä toimiskelivät itse ansaitsemillansa rahoilla. Siten pääsivät he warakkuuteen, niin, wieläpä sängen suureentkin. A. T. Stewartilla, köyhällä, ympäri kul-

jeffiwalla pojalla, oli loppu ijällänsä puolentoista miljoonan dollarin vuotuiset tulot. J. J. Astor, köyhä talonpoikaipoika, jätti jälkeensä kassikymmentä miljoonaa dollaria. Tapani Girard, köyhä laivoipoika, ansaitsi yhdeksän miljoonan dollarin rikkauden. Cornelius Vanderbilt, nykyisen „rautatietuninkaan“ isä, aloitti elämänsä radan soutomiehenä, saattoi sittemmin lahjoittaa hallitukselle neljän miljoonan markan arvoiseksi arwatun höyrylaiwan ja jätti jälkeensä yhdeksäntoista miljoonan dollarin rikkauden.

Yhtä usein kuin köyhät lapset tulevat rikkaitsi, tulevat rikkaat köyhiksi. Perittyjen rikkauksien käsittelemisen on kokemattomalle, jolle ei niiden hankkiminen ole maksanut mitään waiwaa, yhtä waikeata, kuin warrattomalle alottelialle lainatuilla rahoilla toimiminen. Tänään warakas perhe on ensi tai seuraawassa polwessa köyhtyneenä, wieläpä sangen helpostikin, sillä „kultainen lusikka suussa“ syntyneet lapset tai lapsen lapsetki, muuttuvat enimmäkseen tuhlahjoiksi ja joutuvat perikatoon. Heidän lapsensa ovat pakoitettut taasen tekemään työtä ja woivat siten koota uusia rikkauksia. Muuan¹ Irlantilainen sanoi kerran: „Hätä tuotti kelsinnöt, kelsintö mukawuudet, mukawuus huwit, huwi loiston, loistosta syntyvät nautinnot ja taudit, nämät molemmat synnyttiwät hädän.“

Takaussitoumukset.

Waikeata on laskea seurauksia, jos liian helposti woi saada rahoja. Jo tämän perusteella ei kenenkään

pitäisi kirjoittaman toisen wekselin alle, saamatta täyttä wakuutta, katsoen sen johdosta, että siten helposti joh-
taa omaan häwerikköönsä. Tämän mitä huomatta-
wimman opetuksen halweksiminen on jo tuottanut sa-
nomattoman paljon onnettomuutta. Henkilö, jonka
toimi on tuottawa ja jonka tiedät omaawan 20,000
markkaa, tulee luokseji sanoen: „Te tiedätte minulla
olewan 20,000 markan omaisuuden, enkä ole penniäkään
weksaa. Jos minulla tällä hetkellä olisi 5,000 markkaa
puhdasta rahaa, voisni ostaa joukon tawaroita jotka
kahdessa kuukaudessa tuottaisiwan minulle kaksi kertaa
niin paljon. Tahdotteko hyväksyä wekselini?“ Sinä
tiedät miehellä todellakin olewan 20,000 markan omai-
suuden, etkä siis pane allekirjoitukseksi mitään uhalle;
sinä teet hänelle pyytämänsä palveluksen wakuutta
waatimatta. Wähän aikaa sen jälkeen näyttää hän
lunastamansa wekselin ja ilmaisee sinulle, hän on
toimestaan todellakin hyötynyt. Sinua ilahuttaa hyvä
työsi ja teet hänelle ensi kerralla saman palveluksen
ajatellen ettei sinun tarvitse niin kunnolliselta ja
täsmälliseltä ihmiseltä waatia mitään wakuutta. Mutta
juuri se seikka, että hän waiwatta woipi käyttää ra-
hojasi, on onnettomuudeksi hänelle. Hänen tarvitsee
waan wiedä pankkiin omallansa ja sinun allekirjoituk-
sellaasi warustetun wekselin pitemmittä mutkitta saa-
daksensa rahaa. Sillä seikalla on ikäwiä seurauksia.
Jonakuna kauniina päivänä saa hän halun keinotte-
luihin, jotka owat hänen toiminta-alansa ulkopuo-
lella ja joiden suorittamiseen waaditaan 10,000 markan
maksu ja jonka epäilemättä pitäisi tulla takaisin, en-
nenkuin wekseli on langennut. Hän esittää sinulle

10,000 wekselin ja sinä kirjotat melkein koneellisesti. Mutta asia ei käykään päinsä niin rivaakasti kuin ystäväsä arveli ja noiden 10,000 markan lunastamiseksi täytyy hankkia toisen 10,000. Ennenkuin uusi wekseli on langennut, on hänen keinottelunsa mennyt tuhoon ja kaikki rahat ovat kadotetut. Mutta ystäväsä häpee tai varoo sanomasta sinulle keinottelunsa maksaneen hänelle puolet hänen omaisuudestaan. Hän tahtoo toisella keinottelulla palkita vahinkonsa ja kadottaa taas, kun ei hän tässä suhteessa mitään ymmärrä. Keinottelupiru on saanut wallan hänessä, hän telee uusia kokeita ja sinä wiattomuudessasi annat hänelle yhä nimitirjoitukseji, kunes wihdoin tulee ilmi, että hän on keinotellut tuhoon oman ja sinun warallisuutesi. Nyt sanot sinä : „Hän teki sängen julmasti häwittäessään minut perinpohjin,“ mutta yhtähywin woisit sanoa : „Minä olen perin pohjin häwittänyt hänet.“ Jos nimittäin heti alussa olisit sanonut hänelle : „Kyllä tehen teille sen palveluksen, mutta en mene milloinkaan tänsikelpoisetta wakuutta takaukseen,“ niin ei olisi hän woinut mennä yli oman warallisuutensa rajan eikä joutunut oikean toimensa radalta poikkeamiskokeeseen. Kartettakoon siis saattamasta huolettomalla awuliaisuudella itsensä ja toisen häwiöön! Jokapäiwäinen kokemus opettaa tämän waroituksen olewan liiankin perustetun.

Sajautuminen.

„Wiis wirtaa, kuus nälkää,“ kuuluu suomalaisen sananlasku. Puolan juutalaisia on lähes samal-

lainen sananlasku, joka kuuluu: „Paljon toimia, vähän siunausta.“ On parasta ryhtyä yhteen toimeen, pysyä siinä ja kestää niin kauan kunnes onnistuu tai kunnes tullaan perustettuum wakuutukseen, että todellakin näyttää täytyvän siitä luopua. Se, joka ojentaa jakamattoman huomionsa johonkin esineeseen, saavuttaa kokemusta siitä ja huomaa siinä jotain omituisuuksia, jotka olisivat jääneet häneltä huomaamatta, jos hän olisi hajottanut voimansa. Tarkistamalla saadaan tuo niin arwokas taitavuus, ja jokaisen pyrintönä pitäisi oleman edistymisen toimesaan. Kerran sanoi yli-oppilas wanhalle oikeusoppineelle:

„Minä en ole vielä aikunut mihinkään warmaan toimeen. Onko teidän wirka-alamme täynnä?“

„Mennat sijat ovat täpö täynnä, mutta yläkerassa on vielä monta tilaa,“ kuului yhtä oikea, kuin sukkelakin vastaus.

Todellakin, yläkerrokset eivät ole missään toimesssa, missään säädysjä täpö täynnä. Kokenein lääkäri, taitavin lakimies, kunnioitettavin pappi, siivestynein pankkiiri, älykkäin kauppias, parahin räätäli, mainioin arkkitehti, kuuluisin kirjailija pysyvät aina suosittuimpina, eikä heidän tarwitzse walittaa työn puutetta.

Voimien hajautuminen on usein liian suuren herkkä-uskoisuuden seurauksena. Epätoivoisuus on myöskin wifa; täytyy aina antaa sijaa toivollekin. Mutta wäärin on myöskin katsella kaikkea ylen määrin loistoisessa walossa. Tämä heikkous waituttaa, ettei moni koto elämässään pääse hyvään asemaan. Sellaiset ihmiset pitävät jo edellä päin jokaista suun-

nitelmaa onnistuneena ja kääntyvät joka hetki toiseen esineeseen. Se on sängen wahingollista, sillä siten eivät he tule taitaviksi missään. Se seikka, että he usein myyvät nahan ennekuin karhu on ammuttu, heidät alinomaa saattaa ikäviin vaikeuksiin.

Baljon omaisuutta on joutunut työvoiman hajautumisen uhriksi, mutta myöskin rahallisen voiman hajautumisen. Näemme joskus miehen, joka on koonnut omaisuutta, äkkiä tulewan löyhäksi, eikä sitä saata lukea peli-, loisto- tai juomaperkeleen syyksi. Sellaisessa tapauksessa täytyy selitystä hakea siitä, että hän on hajoittanut rahavaransa keinotteluihin, joilla ei ole mitään tekemistä hänen varsinaisen toiminta-alansa kanssa. Ensin on hän toimeensa tullut rikkaaksi ja sitten on hän kallistanut forwansa wikittelijöille, jotka tahtovat houkutella häntä keinotteluihin. Ystäviensä mairittelu, että hänellä on erinomaisen hyvä onni, joten kaikki hänelle onnistuu, saattaa hänet unhoittamaan, sen osuuden onnesta, mikä hänen säästäväisyydellään, täsmällisyydellään ja yhtämittäisellä persoonallisella ryhtymisellään häntä täysin palkitsevaan toimeen oli; ja siten antautui hän „ystäviensä“ keinotteluihin. Hän sanoo kentiesi:

„Minä panen 20,000 markkaa tähän yritykseen. Minulla on todellakin aina ollut onnea ja voittoa tai pian 60,000 markkaa.“

Muutamien päivien päästä tulee tähtymys vielä panna 10,000 markkaa lisää. Muutamien viikkojen perästä kuuluu, että kaikki on parhaassa järjestyksessä, mutta ainoastaan ennen aavistamattomien seit-

kojen tähden vieläkin 10,000 tai 20,000 markan lisäys on tarpeen; mutta sitten ei loistava voitto jääkään tulematta. Nyt ovat hänen varansa lopussa ja ennenkuin mitään satoa tulee, on pilwilinna hajuutunut — hän on kadottanut kaikki. Kuinka kalliisti eiö hän ole saanut maksaa opin, että, jos on omissa yrityksissään kuinka tarffa ja warowa tahansa, on hiuksensa kadottaneen Simjonin kaltainen, kun antautu asioihin, joita ei käsitä. Voima — tai „onni“ kato. Lapsi, joka, tietämättä tulen voimaa, laskee kätensä kuumalle unille, polttaa itsensä. Poika, joka tietämättä pysyyn ominaisuuksia, leikkii sen kanssa, menettää helposti henkensä.

Jos on käytettäviä pää-omia, niin pantakoon ne tunnetusti edullisiin tai ainakin toden mukaisesti voittoa tuottaviin papereihin, hypoteekkein, yrityksiin j. n. e. Mutta aina ainoastaan suhteiden mukaan pienissä summissa. Älkään milloinkaan pantako uhalle waiwoin koottua warallisuutta keinotteluyrityksiin, joista ei mitään ymmärretä.

Ainoasti järkiperäisesti!

Jokainen olkoon toimessaan järkiperäinen ja menetelkään säännön mukaisesti. Se, joka tomissaan noudattaa määrättyjä sääntöjä, yhä on täsmällinen ja nopea, tekee kaikki määrättyllä ajalla ja oikeassa paikassa, toimittaa vähemmällä waiwalla kaksi kertaa niin paljon, kuin laimin lyöjä, epäjärjestyksellinen;

hän saa myöskin tarpeellisia hetkiä wirwoitukseen ja huviin, samalla kun se, joka tekee kaikki waan puoleksi ja suunnatonna kääntyy toisesta seikasta toiseen, tekemättä mitään täydelleen, ei milloinkaan tiedä milloin woisi pitää päivätyönsä päättyneenä. Sellainen ihminen ei milloinkaan pääse hyvään asemaan.

Kuten kaikki täällä maailmassa, woipi säännöllisyydenkin awu mennä liikoihin. Silloin on se wirhe. Täytyy oppia löytämään keskittien; muuten joutuu wirtawaltajuuteen, tai helposti säilyttää jotain niin „järkiperaisesti“, ettei sitä milloinkaan löydä. Muu-
 anta suurta ravintolaa — kerran etewimpiä Pohjois Amerikan Yhdysvalloissa — johdettiin kaikissa suhteissa ankarasti järkiperaisesti. Otehisessä oli kello; kun tämä helähti, nähtiin heti kuusikymmentä palvelijaa kufin pitäen kummasjakin kädessään wedellä täytettyä palo-ämpäriä. Olipa tuota oikein komea katsella! Mutta toisinaan menivät omistajat säännönmukaisuudessaan liian pitkälle. Päivällisissä palvelewien khypparien luku oli wiisikymmentä, yksi jokaista kahta wierasta warten. Eräänä päivänä kun ravintola oli aiwan täynnä wieraita, sairastui äkkiä juuri ennen päivälistä eräs khyppäri. Säännöitsiä, joka pelkäsi „säännön mukaisuuttaan,“ juoksi owen wartian huoneesen ja huusi:

„Minulta puuttuu yksi khyppäri; minulla täytyy olla wiisikymmentä sellaista; tarwitsen vielä yhden! Mitä teen!“

Samasja huomasi hän kenkän puhdistajan, erään Irlantilaisen. „Kuuleppa sinä“, sanoi hän tälle, „pese kaswosi ja kätesi, ota walktoinen esiliina eteesi

ja ole wiiden minuutin kuluttua ruokajalisja;" siellä kysyi hän tältä:

„Oletko milloinkaan palvellut kyypparina?"

„En vielä, mutta tiedän aiwan hyvin, mitä sellaisella on tekemistä."

„Hyvä, meillä käy kaikki säännönmukaisesti. Asetu näiden kahden tuolin taakse ja palwela niitä kahta herraa, jotka tulewat tähän istumaan. Ensin annat heille kummallekin lautajellisen lientä. Kun he owat sen syöneet, kysyt mitä he fitten haluawat."

„Kyllä ymmärrän hyvin. Tuo säännöllisyys on oiwallinen."

Wieraat tulivat. Tuokiossa leiwottu kyyppari asetti lientä kahden wieraansa eteen. Toinen söi sen, mutta toinen ei huolinut ja sanoi palvelijalle: „Ota tämä lautanen pois ja anna minulle kalaa."

Nähdesfään syömättä jätetyn liemen, muisti wäliaikainen kyyppari herransa määräyksen, ajatteli „säännöllisyyttä" ja lausui sen mukaan:

„En, ennenkuin olette syöneet liemen." Eikä tässä tapauksessa olisi ollut säännönmukaisuudelle edullisempaa, että olisi tydytty 49 palvelijaan, kuin asettaa kenkäin harjaaja wiidennentymmenen sijaan?

Ilmoitettakoon!

Joka tahtoo tarjota yleisölle tavaroita tai jotain muuta mitä tahansa, pitääkään huolta siitä, että kysymyksessä oswat esineet tai tarjoumukset owat hyviä ja hinnan arwoisia. Mutta jos on tarjottawana jostain, josta warmaan woi otaksua, että se miellyttää

yleisöä niin, että syntyy alituinen haku, älköön pantako suuta luffoon, vaan hangittakoon tavaralleen suurin mahdollinen menekki. Jos omaa kuinka arvokasta tahansa, ei voi saada siitä mitään hyötyä niinkauvan kun ei kukaan tiedä siitä. Täytyy sentähden yhbellä tai toisella käytännössä olevalla tavalla tehdä itsensä ja tavaransa tunnetuiksi. Sopiwin keino saattaa jotain julkisuuteen on sanomalehdistö. Pantakoon siis ilmoituksia sanomalehtiin. Se, joka kylvää, se niittääkin. Se, joka ilmoittaa, kääntää huomion puoleensa ja saa ostajia. Ei kukaan mieluisasti osta kalliilla hinnalla tavaraa, jota voi saman laatuista saada halvemmallaakin hinnalla. Se, jolla on myytävänä hyvää tavaraa verrattain halpaan hintaan, tehdöön sen sanomalehti ilmoituksilla, hintaluettelolla tai millä muulla tavalla tahansa yleisön tiedoksi.

Mutta kun ei kukaan ole autettu, jos hän saa vaan harvoja ostajia ja nämät kenties kerran ainoastaan saapuvat, ei saa ilmoittamisessa pysähtyä puolitiehen, vaan jatkaa hankkiakseen yhä uusia ostajia ja itäänkuin kehoittaakseen vanhoja. Joku walitti:

„Minä olen kokenut ilmoittamisesta, mutta turhaan ja kuitenkä on minulla hyviä tawaroita myytävänä.“

„Kuinka olette ilmoittanut?“ kysyimme.

„Minun ilmoitukseni oli kolme kertaa eräässä viikkolehdesssä ja joka kerralta maksoin minä kaksi markkaa.“

„Wai niin! Ystävänä, ilmoittaminen on siviis-tyksen tapaista: wähän sitä on waarallista.“

Muuan nerokas ranskalainen on tehnyt seuraavia huomioita: „Sanomalehden lukija ei katsahdakaan ensimmäiseen ilmoitukseen; toiseen katsahtaa hän lukematta sitä; kolmannella kerralla lukee hän; neljännellä katsahtaa hän hintaa; viidennellä huomauttaa hän waimoansa asiasta; kuudennella päättää hän ostaa ja seitsemännellä ostaa hän.“

Ilmoittamisen tarkoituksena on kuitenkin antaa yleisön tiedoksi mitä on myytävänä. Se siis, jolla ei ole uskallusta ilmoitusten jatkamiseen kunnes tämä tarkoitus on saavutettu, kadottaa riittämättömiin ilmoituksiin käyttämänsä rahat. Hän on sen miehen kaltainen, joka kadulla sano i erälle herralle, että jos tämä antaisi hänelle kymmenen centiä, jäästäisi hän koko dollarin. Puhuteltu kysyi kummaستuneena: „Miten se on mahdollista, että minä niin vähällä woin auttaa teitä niin paljoo?“ ja sai vastaukseksi: „Minä jätin tänä aamuna kotini aikoen juoda itseni juowuksiin. Minä olen nyt pannut viimeisen dollarin saavuttamatta tätä tarkoitustani. Kymmenen centin ryyppy riittäisi tähän; jos minulle sen annatte, niin ehkäijette dollarini menettämisen turhaan.“

Monelle on mieluista tehdä itsensä tunnetuiksi ilmoituslapuilla, jotka niin wäleen ja warmaan wetävät lukijain katseet puoleensa. Se on luonnollisesti suuresta arwosta. Toisinaan joku taitawasti sommitellun näytely-attunan kautta tekee itsensä koko kaupungin puheen-aineeksi. Toiset houkuttelewat suuren joukon ostajia filmiin pistäwillä tauluilla ja kilmillä. Newyorkisja tuli muuan kauppias suosituksi siten,

että puotinsa päälle laittoi kulmatilven, jonka toisella puolen luettiin:

”Klööön luettako toista puolta!”

Vuonnollisesti tuli joka mies toisentin puolen, jossa mainittiin tavaroista, joita puodissa oli myytävänä. Monet ostivat uteliaisuudesta, heitä kohdeltiin hyvin ja tulivat taasen. Kauppias ansaitsi suuren omaisuuden.

Hattumaakari Genin Newyorkissa osti tuosta satumaisesta hinnasta 225 dollaria (1,125 markkaa) ensimmäisen piletin, joka huutokaupalla myytiin Jenny Lindin ensimmäiseen konserttiin, sillä hän tiesi, sen hyödyksensä johtavan huomion häneen. Hän ei pettynytään. ”Mimenne?” kysyi huutokaupan pitäjä — ”Genin,” kuului vastaus. Suurin joukoin läsnä-olevat ihmiset viidenneltä avenyeltä *) ja monilta seuduilta maassa kysyivät hämmästyen: ”Kuka hattumaakari Genin oikeastaan on?” He eivät olleet milloinkaan kuulleet hänestä puhuttavan. Seuraavana päivänä oli kateissa sanomalehdissä luettavana: ”Hattumaakari Genin on ensimmäisestä piletistä Lindin konserttiin maksanut 225 dollaria.” Yleiseen otivat miehet hattunsa katsoakseen, oliko se Geninin tekemä. Suuresa ihmisjoukossa Jovassa kelsi muuan mies, että hänellä oli Geninin tekemä hattu; hän heilutti sitä riemuiten ilmassa, ehkä se jo oli sangen vanha ja kulunut.

”Ah!” huudahti joku, ”miten te olette onnellinen ihminen! Teillähän on oikea Genini-hattu!”

*) Viides avennye: Newyorkin etewin katu, jonka varrella ylhäisiä asuu.

Toinen sanoi: „Säilyttäkää tätä hattua hyvin! Se tulee perheen aarteeksi, kalliiksi perinnöksi.“

Kolmas, joka oikein näkyi kadehtivan „onnen miestä,“ huudahti: „Kuulkaa! Sytyttäkää meissäkin jokaisessa toivon kipinä. Myykää hattu huutoau-palla!“

Mies myöntyi tähän pyyntöön ja myi fuluneen „pääkappaleensa“ koko kahdeksastaneljättä markasta.

Geninin 225 dollaria oli hyvä peruste, sillä hän myi jo ensi vuonna kymmenen tuhatta hattua enempi kuin ennen ja kun ostajat — aluksi uteliaisuuden houkuttelemat — saivat rahallansa hyvää tavaraa, eneni menetti vuosi vuodelta. Suosiollinen maine houkutteli ostajia, rehellinen kohtelu pysytti heitä.

Suonnollisesti ei jokaisen siviili ilmoittaa siten kuin Geninin. Ei aina tarvita sanomalehti-ilmoituksia eikä ilmoituslappujakaan seinissä; puodin kilpi ja monta muuta keinoa voivat olla yhtä hyviä ja tarfotuksen johtavia. Mutta jollain tavalla täytyy tehdä yleisön tiedoksi sen, mikä vaatii yleisön huomiota.

Rehelligyys maan perii.

Rehelligyys on kalliimpi, kuin timantit ja jalokivet. Muuan vanha säturi sanoi pojillelensa: „Hankkikaa itsellenne rahoja, hankkikaa niitä rehelligesti, jos voitte — mutta kaikissa tapauksissa hankkikaa itsellenne rahoja.“ Tämä neuvo oli yhtä keho kuin epäkäytännöllinenkin. Hullu rautka! Mitään ei ole vaikeampaa, kuin epärehelligellä tavalla rikastuminen. Ujan pitkään ei kukaan voi olla epärehelligi-

nen, tuntematta häntä naamarinsa takaa. Mutta heti kun joku tulee epärehellisenä tunnetuksi täytyy hänen säännöllisesti kadottaa kaiken ansion toiveen. Oleisö kaihtaa epäluulonalaisia luonteita. Olkoon pettäjä kuinka kohtelias, seurakas, huomaavainen tahansa — niin pian kuin hän on paljastettu, wälittää maailma kaikkea kanssakäymistä hänen kanssaan. Ankarin rehellisyys on jokaisen oikean, todellisen ansion ehtona, olkoonpa sitten siiveellisessä tai taloudellisessa suhteessa.

Ankara luonteen lujuus on arvaamaton hywe. Se wakuuttaa omaajallensa tyytyväisyyden ja mielen- rauhan, jota ei kaikella maailman rikkauksella voida ostaa. Myöskin tarjoo se hänelle sen edun että hän, olkoonpa kuinka köyhä tahansa, nauttii kaikkien, joiden kuuluviin hänen hyvä maineensa tulee, luottamusta, sillä tiedetään, että hän aina pitää sanansa, eikä sitou mihinkään, jota ei voi täyttää.

Rikkauden hankkiminen ei ole aina yhtä kuin ansion tulos. Monet rikkaat ovat toden teolla köyhiä, samalla kun monta ihmistä, jotka eivät milloinkaan ole omanneet niin paljon rahaa, kuin rikas tuhlaa wiikossa, on rikkaana rehellisyytensä tuntiessaan.

Suunnaton rahan himo on aina, sängen monien paheiden juurena; mutta raha itse on paljon siunauksen lähteenä, sillä jos sitä ymmärtäwällä tavalla käytetään, hankkii se meille ei ainoastaan persoonallisia etuja — waan myöskin antaa meille tilaisuuden hankkimaan lapsillemme hyvän kasvatuksen ja niin pitkälle kuin woi lewittämään onnea laaweisin piireihin.

Rikkauden halu on aiwan luvallinen, jos siihen yhdistyy halu käyttämään koottuja varoja ihmisystävällisiin tarkoituksiin. Yhtä halveksittava kokoamistapa, kuin saturein, joka rakastaa rahoja niiden itsen tähden, yhtä kiitettävä on rahan kokoamisalalla taitavan, jos hän hyväntekewällä kädellä ja tarpeellisella älyllä käyttää kokoamiansa. Maalla on vielä tilaa kouluille, taidelaitoksille, sairashuoneille, lastenkodolle, kuuromyökkä laitoksille y. m.

Hankittakoon siis aina rahoja, mutta rehellisellä tavalla — ei muuten!

Muutamia hyviä neuvoja.

Yhteydessä sen kanssa, mitä ennen olemme sanoneet, tahdomme kehottaa jolaisista varojensa mukaan harjoittamaan hyväntekewäisyyttä. Se vaikuttaa tyytyväisyyttä, se on welvollisuus ja se tuottaa kunnioitusta ja arvoa. Kehno itsekäs ei tule milloinkaan vakastetuksi. Todellisen hyväntekewäisyyden sija on sydämessä, ei kuffarossa; se on waan tarkoituksen keinona. Oikea hyväntekewäisyys-keino on ihmisten auttaminen, jotka tahtowat itsekkin auttaa itsiänsä. Niheeton, joka tapauksessa lähemmättä tutkimuksetta tapahtunut almujen anti ei kelpaa; täytyy etsiä sen armoisia tapauksia ja auttaa woimain mukaan.

Alkoon jaariteltako! Se, joka antaa asiomisjalaisuutensa tulla tunnetuksi, voi helposti wahingoittaa itseään. Erittäinkin warowa täytyy olla kirjeiden suhteen. Älä milloinkaan häwitä sellaisia! Astoimakirjeitä kirjoitettaessa täytyy olla warowa lauseiden

valitsemisessa. Usein on wahingollista karsittyjen tappioiden kertominen, sillä sellaisissa tapauksissa monta kertaa helposti kadottaa hyvän armonsä tai toisten luottamuksen, waikkei mitään perustettakaan ole siihen.

Jokaisen rikkaan miehen pitäisi antaman lastensa oppia jonkunlaista tointa tai käsitystä, jotta, jos kerran sattuisi taloudellinen häviö tulemaan, he olisivat tilaisuudessa elättämään itsensä rehellisellä tavalla. Kuinka usein ei tapahdu, että äkkiä menettää suuren rikkauden ja siten lankee suurimpaan kurjuuteen, kun ei ole oppinut mitään tointa.

Luettakoon sanomalehtiä ja, niin paljon kuin mahdollista on, hyviä lehtiä, sillä tärkeätä on nykyajan tapausten menon tunteminen. Hyödylliset löytökätket ja keksinnöt, joita yhä tehdään, saattawat lukijan hedelmiä tuottawiin ajatuksiin ja kehoittawat häntä itsellensä ja toiselle hankkimaan paraimmat käytettävät. Waltiolliset kertomukset sisältävät monta wiittausta, jotta walppaalle ja nerokkaalle lukijalle omat suuresta arwosta. Jo yksin kirjallisesä ja yhteiskunnallisesäkin suhteessa neuwomme ottamaan waaria henkilöstä.

Oltakoon aina kohteliaita, erittäinkin ostajiansä kohtaan. Kauniit näyte-alkumat, kullatut kilwet, suuret tawarawarastot ja loistawat hintaluettelot eiwät merkitse mitään, jos puuttuu parahin pääoman perustesaäntö: kohteliaisuus. Jota kohteliaampi on, sitä suosittumaksi tulee. Alkoon lukea antako huomata, että yleisö on hänen tähtensä, pikemmin meneteltäköön sen periaatteen mukaan, että ollaan yleisön tähden. Se, joka ei ole kohtelias, ajaa ostajiansä pois.

Sama tapahtuu sille, joka pitää sääntönä ostajien nylkemisellä suurimman mahdollisen voiton hankkimisen itsellensä; se, joka mahdollisimman halvimmilla hinnoilla antaa mahdollisimmaasti enimmäen, tekee ajan pitkään parhaimmat kaupat.

Sisällysluettelo:

	Sivu.
Johdanto	3.
Väärä säästäväisyys	5.
Oikea säästäväisyys	8.
Terveys	11.
Oikea kutsunnus oikealle paikalle	13.
Velan tekeminen	14.
Pontevuus, kestävyys ja voima	17.
Tiise on hyvä venki	20.
Wieraat rahat	21.
Taloussitoumukset	23.
Hajautuminen	25.
Ninoasti järkiperäisesti!	28.
Ilmoitettakoon!	30.
Rehellisyys maan perii	34.
Muutamia hyviä neuvoja	36.

Sihhulakhto:

3	.....	.....
5	.....	.....
8	.....	.....
11	.....	.....
13	.....	.....
14	.....	.....
17	.....	.....
20	.....	.....
21	.....	.....
23	.....	.....
24	.....	.....
28	.....	.....
30	.....	.....
34	.....	.....
36	.....	.....

318. III. 258.

227-228

Elämisen taito

Hinta: 50 penniä.

HELSINGIN
YLIOPISTON
KIRJASTO